

A portrait of Ieke Benschop, a woman with shoulder-length wavy blonde hair and blue eyes, smiling warmly. She is wearing a light-colored, short-sleeved top with a subtle floral pattern. Her hands are clasped together on a light-colored wooden table in front of her. The background is a blurred view of green foliage and a blue sky, suggesting an outdoor setting. The text is positioned in the upper right corner of the image.

Ieke Benschop is bij de Natuur en Milieufederatie Utrecht betrokken bij klimaatadaptatie, waar haar focus ligt op het realiseren van duurzame, multifunctionele daken.

‘Multifunctionele daken zijn wel degelijk een haalbare optie’

Ieke Benschop, projectleider Duurzame Daken bij de Natuur en Milieufederatie Utrecht, heeft een nieuw doel in haar leven: duurzame, multifunctionele daken realiseren in de gebouwde omgeving.

Om dat te bereiken riep ze het servicepunt Duurzame Daken in het leven en is ze nauw betrokken bij het Nationaal Dakenplan. Als het aan haar ligt gaat de overheid multifunctionele daken verplicht stellen en moet de constructie van een gebouw sowieso sterk genoeg zijn om er hoe dan ook een multifunctioneel dak op te kunnen realiseren.

Gesprek met een bevlogen wereldverbeteraar.

Tekst: Peter de Winter Foto's: Martin Wengelaar

Als kind was Ieke Benschop al begaan met de wereld om haar heen. De dieren, zoals de zeehondjes in Pieterburen, konden op haar warme belangstelling rekenen en ook bracht ze zelf oud papier op de fiets naar het inzamelpunt in de gemeente, terwijl haar vader haar met de auto wilde brengen. Ieke studeerde Milieukunde aan de Universiteit Utrecht en werd in die tijd vegetariër. Ze vond werk bij de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU). Een baan die haar naar eigen zeggen past als een jas.

In het verleden werkte zij mee aan projecten op gebied van biologische catering, biologische landbouw, duurzame landbouw, groen-blaauwe diensten, duurzaam inkopen, cradle to cradle, klimaatneutraal produceren, klimaatstraatfeest, nul-op-de-meter-renovaties en prestatieafspraken in de sociale huursector. De laatste jaren was zij druk met windenergie in de provincie Utrecht, het ondersteunen van burger-energiecoöperaties en de voorbereidingen van de regionale energiestrategieën. In 2020 stapte zij over van het team 'energie', naar het team 'klimaatadaptatie' bij de NMU.

Momenteel ligt haar focus op het realiseren van duurzame, multifunctionele daken. Dat wil zeggen dat zij via ondersteuning en lobby werkt aan de totstandkoming van daken die niet langer zwart of grijs zijn, maar groen (biodiversiteit), blauw (waterberging), geel (zonnepanelen) en rood (leefruimte), en het liefst in combinatie met elkaar.

WAT IS ER ZO BELANGRIJK AAN DUURZAME DAKEN?

“NMU zet al veel langer in op zon op het dak en buigt zich sinds een jaar of drie ook serieus over de opgaven die er liggen op het gebied van klimaatadaptatie op het dak. Dan kom je al snel uit op zaken als waterbuffering en verkoeling van de stad, bijvoorbeeld door groen op het dak. Het beste zou zijn dergelijke zaken te combineren. Dat leidde intern eerst nog tot discussies of je groen, blauw, geel en rood wel kunt combineren. Sommige medewerkers waren van mening dat het of-of en niet-en-en zou moeten zijn. Maar al snel bleek dat multifunctionele daken wel degelijk een haalbare optie zijn. We kwamen in de loop van de tijd in contact met partijen die multifunctioneel

als specialisatie hebben en bijvoorbeeld zonnepanelen en groen combineren. Toen ontstond de gedachte het servicepunt *Duurzame Daken* op te richten waar we middels bovengenoemde vier kleuren uitleggen en de mogelijkheden op dit gebied. In de loop van de tijd is het servicepunt uitgegroeid tot een begrip. De gemeente Stichtse Vecht vroeg ons te helpen en vanuit de gemeenten Zeist en Utrecht kregen we het verzoek een eigen servicepunt rond duurzame daken in de steigers te zetten, waarbij het gaat om de integrale benadering van het bouwdeel dak. Het gaat namelijk niet vanzelf goed.”

WAT IS ER ZO GOED AAN EEN SERVICEPUNT VOOR DUURZAME DAKEN?

“We proberen zoveel mogelijk informatie te verzamelen voor woningeigenaren, bedrijven, VvE's, scholen, kerken en verder iedereen met een gebouw met een dak. We willen de mensen daarbij zo goed mogelijk op weg helpen door uit te leggen wat de mogelijkheden zijn en waarom je een dak zou moeten verduurzamen. We plaatsen er bovendien een linkje bij naar de *Duurzame Daken Kansencarta* die de provincie op ons initiatief door Rooftop Revolution heeft laten opstellen. Ook vind je er een linkje naar de verschillende subsidie-mogelijkheden. Dit voorjaar lanceerden we daarnaast de *Duurzame Dakenwijzer*, waarbij we de mensen aan de hand nemen langs vragen als ‘heb je een groot of een klein, een plat of een schuin dak’, om ze zo stap voor stap te helpen met hun dak aan de slag te gaan.”

KOMENDE DECENNIA KOMEN ER IN UTRECHT ROND DE 100.000 WONINGEN BIJ. DIE ONTWIKKELING WIL JE GEBRUIKEN OM WAARDE TOE TE VOEGEN. WAARAAN MOET IK DAN DENKEN?

“Ons betoog is dat als je toch gaat bouwen, je er beter direct een stevige dakconstructie op kunt leggen, waarop van alles mogelijk is. Er is ook een

convenant Toekomstbestendig Bouwen waaraan we hebben bijgedragen door allerlei experts te interviewen. Daarnaast hebben we het handboek *Bouwen voor de Toekomst* geschreven waarin we, naast informatie over allerlei andere duurzame maatregelen, pleiten voor het multifunctionele dak. Zo vinden we dat je beter kunt kiezen voor biodivers groen dan alleen voor sedum. Dat is minder interessant, minder duurzaam en bergt minder water. Daarnaast zijn we van mening dat er meer ambitie nodig is en er door de overheid maatregelen getroffen moeten worden om die te faciliteren. De provincie kan er wel iets over zeggen, maar het is veel beter als in het Bbl (*Besluit bouwwerken leefomgeving, red.*) wordt opgenomen dat het dak zo stevig moet zijn dat je er meerdere functies aan kunt geven. Een dak is

allang veel meer dan het gebouwdeel dat regen buitenhoudt.”

WAAR ZIT VOLGENS JOU DE MEESTE WEERSTAND TEGEN MULTIFUNCTIONELE DAKEN?

“Die weerstand is er vooral vanwege de kosten vrees ik. Hoewel een multifunctioneel dak uiteindelijk in de waarde van een gebouw een plus gaat opleveren. Maar als je een bestaand gebouw hebt en je vraagt aan de eigenaar er iets mee te doen, dan heeft dat uiteraard financiële consequenties. Wat daarbij in onze ogen onterecht is, is dat je bijdraagt aan collectieve baten, maar de kosten voor de gebouweigenaar zijn. Behalve dan bij zonnepanelen. Zodra het echter om groen of om waterberging gaat, werk je als gebouweigenaar aan het oplossen van maatschappelijke problemen, zoals hittestress en wateroverlast. We willen immers met z'n allen dat er minder wateroverlast en meer verkoeling is in de gebouwde omgeving. Dat doe je niet voor jezelf. Dat doe je voor de stad. Het gaat dus om collectieve baten, terwijl de kosten door de eigenaar van het dak gemaakt worden.”

HOE KUN JE DAT PROBLEEM OPLOSSEN?

“Ik denk dat het heel redelijk zou om daar een tegemoetkoming vanuit de overheid tegenover te zetten. En dat is gelijk een mooi bruggetje naar mijn betrokkenheid bij het *Nationaal Dakenplan*.”

HOE BEN JE BETROKKEN BIJ HET NATIONAAL DAKENPLAN?

“Ik ben voor het *Nationaal Dakenplan* benaderd omdat ik in Utrecht al bezig was met het op de agenda krijgen van een multifunctionele aanpak van het dak. Ik werd gevraagd één van de vier speerpunten van het *Nationaal Dakenplan* voor mijn rekening te nemen. Mijn speerpunt heet ‘Verbreiding Mindset’, waarbij ik zoveel mogelijk vertel wat er kan, waarom dat nodig is en hoe. De andere speerpunten zijn ‘Stimulerende Financiering’, ‘Verankering in Beleid’ (waaronder dus ook allerlei zaken rond het Bouwbesluit) en er is een speerpunt ‘Bekwame Vakmensen en Innovatie’. Dat gaat over onderwijs en scholing.”

ring’, ‘Verankering in Beleid’ (waaronder dus ook allerlei zaken rond het Bouwbesluit) en er is een speerpunt ‘Bekwame Vakmensen en Innovatie’. Dat gaat over onderwijs en scholing.”

HEBEN DIE SPEERPUNTEN AL DOEL GETROFFEN?

“Jazeker. Een van de conclusies vanuit financiering is dat marktpartijen gillend gek worden van al die verschillende tijdelijke subsidies die er zijn. Zij stellen zich op het standpunt dat je het beter in één keer goed kunt doen; iets wat je überhaupt hoort als het om duurzaam bouwen gaat. Het is in de ogen van de verschillende marktpartijen veel beter om een landelijke norm af te spreken en niet elke gemeente apart zijn eigen regeltjes te laten maken. Een andere voorzichtige conclusie bij financiering is dat het eigenlijk geen subsidie zou moeten zijn, maar een belastingvoordeel of een andere structurele regeling die blijft en waar iedereen van op aan kan. Daar ben ik het van harte mee eens. Er zitten zomaar een paar jaar tussen idee en realisatie van een gebouw. Hoe vervelend is het dan om te ontdekken dat een subsidiepot voor bijvoorbeeld een groen dak ineens leeg is of afgeschaft. Dat maakt de hele businesscase anders en is alles dus verspilde moeite. We moeten het niet hebben van subsidies die komen en gaan, maar van een structurele basis voor financiering van duurzame toepassingen.”

WAT HEB JE VERDER ZOAL ONDERNOMEN DE LAATSTE TIJD?

“Vanuit de werkgroep ‘Verbreiding Mindset’ van het *Nationaal Dakenplan* hebben we een aantal publicaties opgeleverd, waaronder de ‘Handreiking Gebruiksdak’, en de ‘Handreiking Blauw-groene daken’, die gaat over de combinatie waterberging en groen. De ‘Handreiking Geel-groene daken’ die gaat over de combinatie zonnepanelen en groen, is in de maak. De ‘Facts & Values Multifunctionele daken’ uit 2018 hebben we herzien en

aangevuld met het gedeelte fabels en feiten. Al die informatie is te vinden op de website van het *Nationaal Dakenplan*. Met deze informatie kunnen (markt)partijen als een ontwikkelaar, een VvE of een school zich goed oriënteren op de mogelijkheden voor het realiseren van een duurzaam dak.”

ZOU DE OVERHEID MULTIFUNCTIONELE DAKEN VERPLICHT MOETEN STELLEN?

“Ik denk van wel ja. Laten we dat gewoon doen. En daarin sta ik niet alleen. Zo heeft de voorzitter van het *Nationaal Dakenplan* Tanja Klip-Martin, die voor de VVD in de Eerste Kamer zit, in een artikel in ‘Binnenlands Bestuur’ bepleit dat we de eisen voor draagconstructies van daken gelijk moeten stellen aan die van de verdiepingsvloeren eronder. Zo borgen we dat je op elk nieuw gebouw een multifunctioneel dak kunt aanleggen.”

WELKE MAATREGELEN ZOU JIJ TREFFEN ALS JE HET VOOR HET ZEGGEN HAD IN DEN HAAG?

“Sowieso alle maatregelen die je kunt verzinnen op het gebied van duurzaamheid, waarbij aspecten als energiepositief, biobased, klimaatadaptief en natuurinclusief vooropstaan. Met aandacht voor gezondheid en duurzame mobiliteit. Wat ik daarnaast heel gaaf zou vinden, is als er veel meer mogelijkheden komen voor woongroepen of collectieve bewonersinitiatieven. Als je bewoners met elkaar een wijk laat ontwerpen, dan kiezen die veel vaker voor duurzaamheid en gezamenlijke faciliteiten. Dat is heel moeilijk omdat alle grondposities al ingenomen zijn en er het meeste te verdienen valt met dure grondgebonden woningen. Toch druist dat tegen de tijdgeest in. Ik hoor althans

om me heen dat er een verlangen is naar kleiner, simpeler en dus betaalbaar wonen. Als ik minister van Volkshuisvesting was zou ik daar serieus naar kijken en maatregelen nemen die eenvoudig, duurzaam en natuurinclusief wonen stimuleren.”

Kijk ook eens op het servicepunt Duurzame Daken: www.nmu.nl/servicepunt-duurzame-daken. En op www.dakenplan.nl

‘Het is veel beter als in het Bbl wordt opgenomen dat het dak zo stevig moet zijn dat je er meerdere functies aan kunt geven’